

ΣΧΟΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ-ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Πτυχιακή Εργασία

Μετάφραση και σχολιασμός από τα Αγγλικά προς τα Ελληνικά του τελευταίου μέρους του βιβλίου *Aristotle and Dante discover the secrets of the universe* του Benjamín Alire Sáenz (2012)

Νικολέτα Κολοβού
Αριθμός Μητρώου: Ξ2016132

Επιτροπή Εποπτείας :
Επόπτης: Νικολάου Πασχάλης
Β' Επιβλέπων: Λίβας Σωτήριος

ΚΕΡΚΥΡΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2021

**ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ΠΡΟΣ ΤΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΜΕΡΟΥΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ *ARISTOTLE
AND DANTE DISCOVER THE SECRETS OF THE UNIVERSE* ΤΟΥ
BENJAMÍN ALIRE SÁENZ (2012)**

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	5
Μετάφρασμα.....	6
Πρωτότυπο Κείμενο.....	15
Σχόλια	23
<i>Περί των Μεταφραστικών Προβλημάτων</i>	<i>23</i>
<i>α) Γλωσσικά</i>	<i>23</i>
<i>β) Πραγματολογικά</i>	<i>24</i>
<i>γ) Ιδιάζοντα</i>	<i>25</i>
<i>Περί της Αξιολόγησης της Μετάφρασης</i>	<i>25</i>
Αντί Επιλόγου: Περί της σημασίας μεταφράσεων αυτών των λογοτεχνικών έργων ..	26
Βιβλιογραφία	27
<i>Πηγή πρωτοτύπου</i>	<i>27</i>
<i>Για τον σχολιασμό</i>	<i>27</i>
<i>Ελληνόγλωση</i>	<i>27</i>
<i>Ξενόγλωση</i>	<i>27</i>

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία αποτελεί το μετάφρασμα της λύσης του αισθηματικού μυθιστορήματος «Aristotle and Dante Discover the Secrets of the Universe» του Benjamín Alire Sáenz και τον σχολιασμό αυτού.

Ο Benjamín Alire Sáenz γεννήθηκε το 1954 στην πολιτεία New Mexico των ΗΠΑ. Έχει κερδίσει το American Book Award (1992) και το PEN/Faulkner Award (2013). Έχει γράψει ποίηση, νουβέλες και αρκετά άλλα έργα. Το βιβλίο που επιλέχτηκε για την εργασία, με όνομα «Aristotle and Dante discover the secrets of the universe», δημοσιεύτηκε το 2012 και πραγματεύεται την ιστορία δύο έφηβων αγοριών, τους Aristotle Mendoza και Dante Quintana, καθώς ανακαλύπτουν τη σεξουαλικότητα, την εθνική ταυτότητα και τις οικογενειακές σχέσεις τους.

Το βιβλίο εντάσσεται στην ιστορική λογοτεχνία, καθώς λαμβάνει μέρος το 1987, και συμπεριλαμβάνεται στην ηλικιακή κατηγορία Young Adult (YA) (νέοι ενήλικες) που παλιά ονομαζόταν Teenager (εφηβική). Η ηλικία για την οποία προορίζονται τα βιβλία αυτής της κατηγορίας κυμαίνεται από τα 12 έως τα 18. Ωστόσο, το πραγματικό κοινό αποτελείται σε μεγάλο μέρος του από ενήλικες. Η κατηγορία έχει ως σκοπό τη μετάβαση του αναγνώστη από παιδική λογοτεχνία σε ενήλικη. Τα θέματα που βρίσκονται συχνά σε αυτό το είδος είναι η φιλία, ο πρώτος έρωτας, οι διαπροσωπικές σχέσεις και η εύρεση ταυτότητας.

Επέλεξα το βιβλίο αυτό γιατί περιέχει πολλά θέματα που, στην ελληνική κοινωνία, θεωρούνται «ταμπού» ή για τα οποία εμφανίζονται ακόμα πολλές προβληματικές απόψεις. Συγκεκριμένα, το παρόν απόσπασμα δείχνει δύο γονείς να συζητούν τα αισθήματά τους με το παιδί τους με αποτέλεσμα αυτό να αποδεχτεί τη σεξουαλικότητά του. Είναι ένα θέμα που δεν εμφανίζεται συχνά στον ελληνικό χώρο αλλά που προκαλεί σημαντική συζήτηση και ανάπτυξη.

Για τη διαδικασία της μετάφρασης, έγινε αρχικά χρήση μεταφραστικού εργαλείου. Αυτή η μέθοδος ήταν ιδέα που πήγασε από μια συζήτηση μεταξύ της Κλεοπάτρας Ελαιотριβιάρη και της Μελίνας Παναγιωτίδου, μεταφράστρια του Δον Κιχώτη, στη 16η Διεθνή Έκθεση Βιβλίου της Θεσσαλονίκης. Στη συζήτηση αυτή, η κα. Παναγιωτίδου αποκάλυψε μια διεργασία που χρειάστηκε κατά τη διαδικασία της μετάφρασης του Δον Κιχώτη, η οποία συμπίπτει με τη διεργασία του μεταφραστικού εργαλείου. Η διαδικασία αυτή ήταν αναγκαία για το έργο της μετάφρασης του Δον Κιχώτη, καθώς το έργο περιέχει πολλές επαναλήψεις τόσο στον λόγο όσο και στη δομή, οι οποίες πρέπει να μεταφερθούν στο μετάφρασμα. Με τη σειρά της, η κα. Ελαιотριβιάρη έθεσε το ερώτημα γιατί να μην χρησιμοποιούνται τα μεταφραστικά εργαλεία στη λογοτεχνική μετάφραση. Έτσι, αποφάσισα το πρώτο πρόχειρο του μεταφράσματος να εκπονηθεί με τη βοήθεια ενός μεταφραστικού εργαλείου, έτσι ώστε οι επόμενες εκδοχές να επικεντρωθούν κυρίως στο ελληνικό κείμενο ως αρχικό, χωρίς να υπάρχει επιρροή από το αγγλικό πρωτότυπο.

Παρακάτω θα βρείτε το μετάφρασμα, το πρωτότυπο, καθώς και τον σχολιασμό του μεταφράσματος, χωρισμένο στην εξέταση των μεταφραστικών προβλημάτων και στην αξιολόγηση του κειμένου στόχου. Αντί epilόγου, παραθέτω τις ιδέες μου για τη σημασία ενός τέτοιου μεταφράσματος σε μια κοινωνία όπως την ελληνική.

Μετάφρασμα

Δεκαεπτά

«Ο ΜΠΑΜΠΑΣ ΕΙΠΕ ΟΤΙ ΚΑΤΙ ΣΕ ΠΕΙΡΑΞΕ;»

«Δεν με πείραξε κάτι.» Η μπροστινή πόρτα ήταν ανοιχτή και η Πόδια γάβγιζε σε ένα σκυλί που περνούσε. «Ένα λεπτό», είπα. «Πόδια! Κόφτο.»

Πήγα με το τηλέφωνο στην κουζίνα και κάθισα στο τραπέζι. «Εντάξει», είπα.

«Κοίτα, δεν με πείραξε κάτι.»

«Νομίζω ότι ο μπαμπάς θα το είχε καταλάβει.»

«Εντάξει», είπα. «Ποια σκατά είναι η διαφορά;»

«Είδες; Κάτι σε πείραξε.»

«Απλώς δεν είχα όρεξη να δω τον φίλο σου, τον Ντάνιελ.»

«Τι σου έχει κάνει;»

«Τίποτα. Απλώς δεν τον πάω.»

«Δεν γίνεται να είμαστε όλοι φίλοι;»

«Ο μπάσταρδος σε παράτησε να πεθάνεις, Ντάντε.»

«Το συζητήσαμε. Δεν πειράζει.»

«Εντάξει τότε. Ωραία.»

«Συμπεριφέρεσαι σαν τρελός.»

«Ντάντε, είσαι τόσο μαλάκας κάποιες φορές, το ξέρεις αυτό;»

«Κοίτα», είπα, «θα πάμε σε ένα πάρτι απόψε. Θα ήθελα να έρθεις.»

«Θα σε ενημερώσω», είπα. Έκλεισα το τηλέφωνο.

Πήγα κάτω στο υπόγειο και έκανα βάρη για μια-δυο ώρες. Σήκωσα βάρη μέχρι που κάθε μέρος του σώματός μου πονούσε.

Ο πόνος δεν με ενοχλούσε τόσο.

Έκανα μπάνιο. Ξάπλωσα στο κρεβάτι μου και απλώς έμεινα εκεί. Λογικά με πήρε ο ύπνος. Όταν ξύπνησα, η Πόδια ακουμπούσε το κεφάλι της στην κοιλιά μου. Την χάιδευα συνεχώς. Άκουσα τη φωνή της μαμάς στο δωμάτιο. «Πεινάς;»

«Μπα», είπα. «Όχι ιδιαίτερα.»

«Είσαι σίγουρος;»

«Ναι. Τι ώρα είναι;»

«Έξι και μισή.»

«Ουάου. Μάλλον ήμουν κουρασμένος.»

Μου χαμογέλασε. «Ίσως φταίει όλη αυτή η γυμναστική;»

«Μάλλον.»

«Συμβαίνει κάτι;»

«Όχι.»

«Είσαι σίγουρος;»

«Είμαι απλά κουρασμένος.»

«Έχεις καταπιαστεί με αυτά τα βάρη, δεν νομίζεις;»

«Όχι.»

«Όταν σε απασχολεί κάτι, κάνεις βάρη.»

«Άλλη μια θεωρία σου, μαμά;»

«Είναι κάτι περισσότερο από μια θεωρία, Άρι.»

Δεκαοκτώ

«ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΕ Ο ΝΤΑΝΤΕ.»

Δεν είπα τίποτα.

«Θα του τηλεφωνήσεις;»

«Γιατί όχι;»

«Ξέρεις ότι τριγυρνάς μουτρωμένος μέσα στο σπίτι τις τελευταίες τέσσερις - πέντε μέρες. Κάνεις μούτρα και βάρη.»

Μουτρωμένος. Θυμήθηκα πώς με αποκαλεί πάντα η Τζίνα, «μελαγχολικό αγόρι.»

«Δεν κάνω μούτρα, ούτε μόνο βάρη. Διαβάζω. Και σκέφτομαι τον Μπερνάρντο.»

«Αλήθεια;»

«Ναι.»

«Τι σκέφτεσαι;»

«Νομίζω ότι θέλω να αρχίσω να του στέλνω γράμματα.»

«Επέστρεψε όλα τα γράμματά μου.»

«Όντως; Ίσως δεν θα επιστρέψει τα δικά μου.»

«Ίσως όχι», είπε. «Αξίζει να δοκιμάσεις. Γιατί όχι;»

«Σταμάτησες να του στέλνεις;»

«Ναι, Άρι. Με πλήγωνε πάρα πολύ.»

«Είναι λογικό», είπα.

«Απλώς μην απογοητευτείς πολύ, Άρι, εντάξει; Μην περιμένεις πολλά. Ο πατέρας σου πήγε να τον δει μια φορά.»

«Τι έγινε;»

«Ο αδελφός σου αρνήθηκε να τον δεχτεί.»

«Μισεί εσένα και τον μπαμπά;»

«Όχι. Δεν νομίζω. Νομίζω ότι είναι θυμωμένος με τον εαυτό του. Και νομίζω ότι ντρέπεται.»

«Θα έπρεπε να το ξεπεράσει.» Δεν ξέρω γιατί αλλά έριξα μια μπουνιά στον τοίχο.

Η μητέρα μου με κοίταξε.

«Συγγνώμη», είπα. «Δεν ξέρω για ποιο λόγο το έκανα αυτό.»

«Άρι;»

«Τι;»

Κάτι είχε η έκφρασή της. Ένα σοβαρό, ανήσυχο βλέμμα. Δεν ήταν θυμωμένη, δεν είχε το αυστηρό βλέμμα που είχε μερικές φορές όταν το έπαιζε μάνα. «Τι συμβαίνει, Άρι;»

«Το λες σαν να έχεις άλλη μια θεωρία για μένα.»

«Σίγουρα έχω», είπε. Αλλά η φωνή της ήταν τόσο ωραία, ευγενική, γλυκιά.

Σηκώθηκε από το τραπέζι της κουζίνας και έβαλε ένα ποτήρι κρασί. Έβγαλε δύο μύρες από το ψυγείο και ακούμπησε μία μπροστά μου. Έβαλε την άλλη στο κέντρο του τραπεζιού. «Ο πατέρας σου διαβάζει. Νομίζω θα πάω να τον φέρω.»

«Τι συμβαίνει, μαμά;»

«Οικογενειακό συμβούλιο.»

«Οικογενειακό συμβούλιο; Τι είναι αυτό;»

«Είναι κάτι καινούριο», είπε. «Από εδώ και στο εξής, θα έχουμε πολλά τέτοια.»

«Με τρομάζεις, μαμά.»

«Ωραία.» Βγήκε από την κουζίνα. Κοίταξα την μύρα μπροστά μου. Άγγιξα το κρύο γυαλί. Δεν ήξερα αν έπρεπε να πιώ ή απλώς να την κοιτάξω. Ίσως ήταν όλα μια παγίδα. Οι γονείς μου μπήκαν στην κουζίνα. Κάθισαν και οι δύο απέναντί μου. Ο πατέρας μου άνοιξε την μύρα του. Μετά άνοιξε τη δική μου. Ήπια μια γουλιά.

«Μου επιτίθεστε;»

«Χαλάρωσε», είπε ο πατέρας μου. Ήπια άλλη μια γουλιά από την μύρα του. Η μητέρα μου ήπια λίγο από το κρασί της. «Δεν θέλεις να πιείς μια μύρα με τη μαμά και τον μπαμπά σου;»

«Όχι ιδιαίτερα», είπα. «Είναι αντίθετο στους κανόνες.»

«Αλλαγή κανόνων», είπε η μητέρα μου.

«Μια μπύρα με τον πατέρα σου δεν θα σε σκοτώσει. Δεν είναι λες και δεν έχεις ξαναπιεί. Σιγά το πράγμα.»

«Όλα αυτά είναι πολύ περίεργα», είπα. Ήπια μια γουλιά μπύρα. «Ευχαριστημένοι τώρα;»

Ο πατέρας μου είχε ένα πολύ σοβαρό ύφος. «Σου έχω μιλήσει ποτέ για τη θητεία μου στο Βιετνάμ;»

«Ου, ναι», είπα. «Τώρα σκεφτόμουν όλες αυτές τις ιστορίες πολέμου που μου διηγείσαι.»

Ο πατέρας μου τεντώθηκε και κράτησε το χέρι μου στο δικό του. «Μου άξιζε αυτό.» Συνέχισε να σφίγγει το χέρι μου. Κι έπειτα το άφησε.

«Ήμασταν στον βορρά. Βόρεια του Ντα Νανγκ.»

«Εκεί ήσουν, στο Ντα Νανγκ;»

«Εκεί ήταν το σπίτι μου μακριά από το σπίτι.» Μου χαμογέλασε. «Ήμασταν σε μια αποστολή αναγνώρισης. Τα πράγματα ήταν αρκετά ήσυχα για λίγες μέρες. Ήταν εποχή των μουσώνων. Θεέ μου, μισούσα αυτές τις ατελείωτες βροχές. Ήμασταν μπροστά από μια φάλαγγα. Η περιοχή ήταν ελεύθερη. Ήμασταν εκεί για να βεβαιωθούμε ότι η ακτή ήταν ασφαλής. Τότε έγινε της κακομοίρας. Έπεφταν σφαίρες παντού. Τινάζονταν στον αέρα χειροβομβίδες. Μας έστησαν ενέδρα. Δεν ήταν η πρώτη φορά. Αλλά αυτή η φορά ήταν διαφορετική.

«Ερχόντουσαν σφαίρες από όλες τις πλευρές. Το καλύτερο που μπορούσαμε να κάνουμε ήταν να υποχωρήσουμε. Ο Μπέκετ κάλεσε ελικόπτερο για να μας βγάλει έξω. Ήταν ένας τύπος. Ένας πολύ καλός τύπος. Θεέ μου, ήταν τόσο νέος. Δεκαεννέα χρονών. Θεέ μου, ήταν απλώς ένα αγόρι.» Ο πατέρας μου κούνησε το κεφάλι του. «Τον έλεγαν Λούι. Ο κείτζουν από το Λαφαγιέ.» Δάκρυα έτρεχαν στο πρόσωπο του πατέρα μου. Ήπια μια γουλιά από την μπύρα του. «Δεν έπρεπε να αφήσουμε άνθρωπο πίσω. Αυτός ήταν ο κανόνας. Δεν αφήνεις άνθρωπο πίσω. Δεν αφήνεις έναν άνθρωπο να πεθάνει.» Καταλάβαινα την έκφραση στο πρόσωπο της μητέρας μου, αρνιόταν κατηγορηματικά να κλάψει. «Θυμάμαι να τρέχω προς το ελικόπτερο, ο Λούι ήταν ακριβώς από πίσω μου, σφαίρες έπεφταν παντού. Νόμιζα πως ήμουν νεκρός. Και μετά ο Λούι έπεσε. Φώναξε το όνομά μου. Ήθελα να γυρίσω πίσω. Δεν θυμάμαι ακριβώς τι έγινε, το τελευταίο που θυμάμαι είναι τον Μπέκετ να με τραβάει προς το ελικόπτερο. Δεν είχα καταλάβει καν ότι με πυροβόλησαν. Τον παρατήσαμε εκεί. Τον Λούι. Τον παρατήσαμε εκεί.» Είδα τον πατέρα μου να υποχωρεί μπρος στον εαυτό του και να λυγίζει. Κάτι έχει ο ήχος του ανθρώπου που πονάει και μοιάζει με τον ήχο ενός τραυματισμένου ζώου. Η καρδιά μου ράγισε. Τόσο καιρό, ήθελα ο πατέρας μου να μου πει κάτι για τον πόλεμο και τώρα δεν άντεχα να βλέπω πόσο ωμός ήταν ο πόνος του, πόσο καινούργιος φαινόταν μετά από τόσα χρόνια, πόσο ζωντανός και ισχυρός ήταν αυτός ο πόνος που βρισκόταν ακριβώς κάτω από την επιφάνεια.

«Δεν ξέρω αν πίστευα στον πόλεμο ή όχι, Άρι. Δεν νομίζω. Το σκέφτομαι πολύ. Αλλά εγώ κατατάχτηκα. Και δεν ξέρω τι ένιωθα γι' αυτήν τη χώρα. Αυτό που ξέρω είναι ότι η μόνη πατρίδα που είχα ήταν οι άνδρες πλάι στους οποίους πολέμησα. Αυτοί ήταν η πατρίδα μου, Άρι. Αυτοί. Ο Λούι, ο Μπέκετ, ο Γκαρσία, ο Αλ, ο Τζίο - αυτοί ήταν η πατρίδα μου. Δεν είμαι περήφανος για όλα όσα έκανα σε αυτόν τον πόλεμο. Δεν ήμουν πάντα καλός στρατιώτης. Δεν ήμουν πάντα καλός άνθρωπος. Ο πόλεμος μας έκανε κάτι. Σε μένα. Σε όλους μας. Αλλά οι άνδρες που αφήσαμε πίσω... Αυτοί εμφανίζονται στα όνειρά μου.»

Ήπια την μπύρα μου. Ο πατέρας μου έπινε τη δική του. Η μητέρα μου έπινε το κρασί της. Ήμασταν όλοι σιωπηλοί για αρκετή ώρα.

«Τον ακούω μερικές φορές», είπε ο πατέρας μου. «Τον Λούι. Τον ακούω να φωνάζει το όνομά μου. Δεν γύρισα να τον σώσω.»

«Θα είχες σκοτωθεί κι εσύ», ψιθύρισα.

«Μπορεί. Αλλά δεν έκανα το καθήκον μου.»

«Μπαμπά, μη. Σε παρακαλώ...» ένιωσα τη μητέρα μου να τεντώνει το χέρι της πάνω από το τραπέζι, να το περνάει στα μαλλιά μου και να μου σκουπίζει τα δάκρυα. «Δεν χρειάζεται να μιλάς γι' αυτό, μπαμπά. Δεν χρειάζεται.»

«Ίσως να χρειάζεται. Ίσως είναι καιρός να σταματήσουν οι εφιάλτες.» Έσκυψε προς τη μητέρα μου. «Δεν νομίζεις πως είναι καιρός, Λίλι;»

Η μητέρα μου δεν είπε λέξη.

Ο πατέρας μου μου χαμογέλασε. «Πριν από λίγα λεπτά η μητέρα σου μπήκε στο σαλόνι και μου πήρε το βιβλίο που διάβαζα από τα χέρια. Και είπε: 'Μίλα του. Μίλα του, Τζέιμι.' Πήρε αυτήν την αυταρχική φωνή που έχει ώρες ώρες.»

Η μητέρα μου γέλασε απαλά.

«Άρι, ήρθε η στιγμή να σταματήσεις να προσπαθείς να το βάλεις στα πόδια.»

Κοίταξα τον πατέρα μου. «Από τι;»

«Δεν ξέρεις;»

«Τι;»

«Αν συνεχίσεις, θα σε σκοτώσει.»

«Τι, μπαμπά;»

«Εσύ και ο Ντάντε.»

«Εγώ και ο Ντάντε;» Κοίταξα τη μητέρα μου. Κοίταξα τον πατέρα μου.

«Ο Ντάντε είναι ερωτευμένος μαζί σου», είπε. «Αυτό είναι αρκετά προφανές. Δεν το κρύβει από τον εαυτό του.»

«Δεν μπορώ να αλλάξω αυτό που αισθάνεται, μπαμπά.»

«Όχι. Όχι, δεν μπορείς.»

«Και εκτός αυτού, μπαμπά, νομίζω ότι το έχει ξεπεράσει πλέον εντελώς. Του αρέσει αυτός ο τύπος, ο Ντάνιελ.»

Ο πατέρας μου έγνεψε. «Άρι, το πρόβλημα δεν είναι μόνο ότι ο Ντάντε είναι ερωτευμένος μαζί σου. Το πραγματικό πρόβλημα, για εσένα τουλάχιστον, είναι ότι εσύ είσαι ερωτευμένος μαζί του.»

Δεν είπα τίποτα. Συνέχισα να κοιτάζω το πρόσωπο της μητέρας μου. Και μετά το πρόσωπο του πατέρα μου.

Δεν ήξερα τι να πω. «Δεν είμαι σίγουρος, δηλαδή, δεν νομίζω να είναι αλήθεια. Δηλαδή, απλά δεν το νομίζω. Εννοώ ...»

«Άρι, ξέρω τι βλέπω. Του έσωσες τη ζωή. Γιατί νομίζεις ότι το έκανες αυτό; Γιατί νομίζεις ότι, από τη μια στιγμή στην άλλη, χωρίς καν να το σκεφτείς, πετάχτηκες στον δρόμο και έβγαλες τον Ντάντε από τη μέση ενός κινούμενου αυτοκινήτου; Νομίζεις ότι αυτό απλώς συνέβη; Νομίζω ότι δεν άντεξες τη σκέψη του να τον χάσεις. Απλώς δεν άντεξες. Γιατί κινδύνευες τη ζωή σου για να σώσεις τον Ντάντε αν δεν τον αγαπούσες;»

«Επειδή είναι φίλος μου.»

«Και γιατί πήγες και πλάκωσες στο ξύλο έναν τύπο που τον έβλαψε; Γιατί να το κάνεις αυτό; Όλα τα ένστικτά σου, Άρι, όλα, μου λένε κάτι. Το αγαπάς αυτό το αγόρι.»

Συνέχισα να κοιτάζω το τραπέζι.

«Νομίζω ότι τον αγαπάς περισσότερο απ' ό,τι μπορείς να αντέξεις.»

«Μπαμπά; Μπαμπά, όχι. Όχι. Δεν μπορώ. Δεν μπορώ. Γιατί τα λες αυτά;»

«Γιατί δεν αντέχω να βλέπω όλη αυτή τη μοναξιά που ζει μέσα σου. Επειδή σ' αγαπώ, Άρι.» Η μητέρα και ο πατέρας μου με κοίταζαν να κλαίω. Νόμιζα ότι θα

έκλαιγα για πάντα. Αλλά δεν έγινε έτσι. Όταν σταμάτησα, ήπια μια μεγάλη γουλιά από την μπύρα μου. «Μπαμπά, νομίζω προτιμούσα όταν δεν συζητούσαμε τίποτα.»

Η μητέρα μου γέλασε. Λάτρευα το γέλιο της. Και μετά ο πατέρας μου γελούσε. Και μετά εγώ γελούσα.

«Τι θα κάνω; Ντρέπομαι τόσο πολύ.»

«Ντρέπεσαι γιατί;» είπε η μητέρα μου. «Να αγαπήσεις τον Ντάντε;»

«Είμαι άντρας. Είναι άντρας. Δεν είναι έτσι τα πράγματα. Μαμά...»

«Το ξέρω», είπε. «Η Οφηλία μου έμαθε κάποια πράγματα, ξέρεις. Όλα αυτά τα γράμματα. Έμαθα κάποια πράγματα. Και ο πατέρας σου έχει δίκιο. Δεν μπορείς να ξεφύγεις. Όχι από τον Ντάντε.»

«Μισώ τον εαυτό μου.»

«Μη, amor. Te adoro. Έχω ήδη χάσει έναν γιο. Δεν πρόκειται να χάσω και τον άλλον. Δεν είσαι μόνος, Άρι. Ξέρω ότι αισθάνεσαι έτσι. Αλλά δεν είσαι.»

«Πώς μπορείς να με αγαπάς τόσο πολύ;»

«Πώς θα μπορούσα να μην σε αγαπώ; Είσαι το πιο όμορφο αγόρι στον κόσμο.»

«Δεν είμαι.»

«Είσαι. Είσαι.»

«Τι θα κάνω;»

Η φωνή του πατέρα μου ήταν απαλή. «Ο Ντάντε δεν προσπάθησε να το βάλει στα πόδια. Τον φαντάζομαι συνεχώς να δέχεται όλα αυτά τα χτυπήματα. Αλλά δεν προσπάθησε να φύγει.»

«Εντάξει», είπα. Για πρώτη φορά στη ζωή μου, κατάλαβα απολύτως τον πατέρα μου.

Κι εκείνος κατάλαβε εμένα.

Δεκαεννέα

«NTANTE;»

«Σε παίρνω τηλέφωνο κάθε μέρα εδώ και πέντε μέρες.»

«Είμαι άρρωστος.»

«Γελάσαμε. Άντε γαμήσου, Άρι.»

«Γιατί είσαι τόσο θυμωμένος;»

«Γιατί είσαι εσύ τόσο θυμωμένος;»

«Δεν είμαι θυμωμένος πια.»

«Τότε ίσως είναι σειρά μου να είμαι θυμωμένος.»

«Εντάξει, έχεις ένα δίκιο. Πώς είναι ο Ντάνιελ;»

«Είσαι σκουπίδι, Άρι.»

«Όχι. Ο Ντάνιελ είναι σκουπίδι.»

«Δεν σε συμπαθεί.»

«Ούτε εγώ τον συμπαθώ. Λοιπόν, είναι ο καινούριος κολλητός σου;»

«Ούτε καν.»

«Φιλιόσαστε;»

«Τι σε νοιάζει εσένα;»

«Απλώς ρωτάω.»

«Δεν θέλω να τον φιλήσω. Είναι ένα τίποτα.»

«Λοιπόν, τι συνέβη;»

«Είναι ένα εγωκεντρικό, ματαιόδοξο σκουπίδι. Και δεν είναι καν έξυπνος. Και η μητέρα μου δεν τον συμπαθεί.»

«Ο Σαμ τι πιστεύει γι' αυτόν;»

«Ο μπαμπάς δεν μετράει. Τους συμπαθεί όλους.»

Αυτό ειλικρινά με έκανε να γελάσω.

«Μην γελάς. Γιατί είχες θυμώσει;»

«Μπορούμε να το συζητήσουμε», είπα.
«Ναι, γιατί τα πας τόσο καλά με τις συζητήσεις.»
«Δώσε μου μια ευκαιρία, Ντάντε.»
«Εντάξει.»
«Εντάξει. Οπότε τι έχεις κανονίσει για απόψε;»
«Οι γονείς μας θα πάνε να παίξουν μπόουλινγκ.»
«Όντως;»
«Μιλάνε πολύ.»
«Όντως;»
«Δεν ξέρεις τίποτα;»
«Υποθέτω ότι είμαι λίγο απόμακρος μερικές φορές.»
«Μερικές φορές;»
«Προσπαθώ, Ντάντε.»
«Πες ότι λυπάσαι. Δεν μου αρέσουν οι άνθρωποι που δεν ξέρουν να λένε ότι λυπούνται.»
«Εντάξει. Λυπάμαι.»
«Εντάξει.» Καταλάβαινα από τη φωνή του ότι χαμογελούσε. «Θέλουν να πάμε μαζί τους.»
«Για μπόουλινγκ;»

Είκοσι

Ο ΝΤΑΝΤΕ ΚΑΘΟΤΑΝ ΣΤΗΝ ΜΠΡΟΣΤΙΝΗ ΕΙΣΟΔΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΜΕΝΕ. Πήδηξε από τα σκαλιά και ανέβηκε στο αγροτικό. «Το μπόουλινγκ ακούγεται πραγματικά βαρετό.»

«Έχεις πάει ποτέ;»
«Φυσικά. Δεν είμαι καλός.»
«Πρέπει να είσαι καλός σε όλα;»
«Ναι.»
«Ξεπέρασέ το. Μπορεί να περάσουμε καλά.»
«Από πότε θέλεις να κάνεις παρέα με τους γονείς σου;»
«Είναι εντάξει άνθρωποι», είπα. «Είναι καλοί. Θυμήθηκα κάτι που είχες πει.»
«Τι;»
«Είχες πει ότι ποτέ δεν θα φύγεις από το πατρικό σου επειδή ήσουν τρελός και παλαβός για τους γονείς σου. Νόμιζα ότι ήταν πολύ περίεργο. Εννοώ, μη φυσιολογικό. Θέλω να πω πως νόμιζα ότι οι γονείς ήταν εξωγήινοι, μάλλον.»
«Δεν είναι. Είναι απλά άνθρωποι.»
«Ναι. Νομίζω ότι άλλαξα γνώμη για τους γονείς μου.»
«Εννοείς ότι είσαι τρελός και παλαβός γι' αυτούς.»
«Ναι. Υποθέτω.» Έβαλα μπρος το αγροτικό. «Παίζω πολύ σκατά μπόουλινγκ, να ξέρεις.»
«Σίγουρα είμαστε καλύτεροι από τις μητέρες μας.»
«Το καλό που μας θέλω.»
Γελάσαμε. Γελάσαμε. Και γελάσαμε.
Όταν φτάσαμε στο μπόουλινγκ, ο Ντάντε με κοίταξε και είπε: «Είπα στη μαμά και τον μπαμπά ότι δεν θέλω να ξαναφιλήσω άλλον τύπο για το υπόλοιπο της ζωής μου.»
«Τους το είπες αυτό;»
«Ναι.»
«Τι είπαν;»
«Ο μπαμπάς μου γούρλωσε τα μάτια του.»
«Τι είπε η μαμά σου;»

«Όχι πολλά. Είπε ότι ήξερε έναν πολύ καλό ψυχολόγο. ‘Θα σε βοηθήσει να συμβιβαστείς’, είπε. Και τότε είπε, ‘εκτός αν θέλεις να μιλήσεις σε μένα.’» Με κοίταξε. Σκάσαμε στα γέλια.

«Η μαμά σου», είπα, «μου αρέσει.»

«Είναι σκληρή», είπε. «Αλλά και μαλακή.»

«Ναι», είπα. «Το παρατήρησα.»

«Οι γονείς μας είναι πραγματικά περίεργοι», είπε.

«Επειδή μας αγαπάνε; Αυτό δεν είναι τόσο περίεργο.»

«Είναι ο τρόπος που μας αγαπάνε που είναι περίεργος.»

«Ωραίος», είπα.

Ο Ντάντε με κοίταξε. «Είσαι διαφορετικός.»

«Διαφορετικός πώς;»

«Δεν ξέρω. Συμπεριφέρεσαι διαφορετικά.»

«Παράξενα;»

«Ναι, παράξενα. Αλλά με την καλή έννοια.»

«Ωραία», είπα, «πάντα ήθελα να είμαι παράξενος με την καλή έννοια.»

Νομίζω ότι οι γονείς μας ήταν πραγματικά έκπληκτοι που μας είδαν να φτάνουμε. Οι πατεράδες μας έπιναν μύρα. Οι μητέρες μας έπιναν σόδα. Οι βαθμολογίες τους ήταν χάλια. Ο Σαμ μας χαμογέλασε. «Δεν πίστευα ότι θα ερχόσασταν.»

«Βαριόμασταν», είπα.

«Μου άρεσες περισσότερο όταν δεν ήσουν τόσο εξυπνάκιας.»

«Λυπάμαι», είπα.

Είχε πλάκα. Διασκεδάσαμε. Αποδείχθηκε ότι ήμουν ο καλύτερος στο μπόουλινγκ. Κέρδισα πάνω από 120 πόντους. Και στο τρίτο μου παιχνίδι, κέρδισα 135. Χάλια, βασικά, αν το σκεφτεί κανείς. Αλλά οι υπόλοιποι ήταν χειρότεροι. Ειδικά η μαμά μου και η κυρία Κιντάνα. Μιλήσανε πολύ. Και γελάσανε πολύ. Ο Ντάντε κι εγώ κοιταζόμασταν συνέχεια και γελούσαμε.

Είκοσι Ένα

ΟΤΑΝ Ο ΝΤΑΝΤΕ ΚΙ ΕΓΩ ΦΥΓΑΜΕ ΑΠΟ ΤΟ ΜΠΟΟΥΛΙΝΓΚ, ΟΔΗΓΗΣΑ προς την έρημο.

«Πού πάμε;»

«Στο αγαπημένο μου μέρος.»

Ο Ντάντε δεν μιλούσε. «Είναι αργά.»

«Είσαι κουρασμένος;»

«Περίπου.»

«Είναι μόνο δέκα. Σηκώνεσαι νωρίς, αυτό είναι;»

«Εξυπνάκια.»

«Εκτός αν θέλεις να πας σπίτι.»

«Όχι.»

«Εντάξει.»

Ο Ντάντε δεν έβαλε μουσική. Ξεφύλλισε το κουτί γεμάτο κασέτες, αλλά δεν μπορούσε να κατασταλάξει σε τίποτα. Δεν με πείραζε η ησυχία.

Οδηγήσαμε στην έρημο. Εγώ και ο Ντάντε. Χωρίς να πούμε τίποτα.

Πάρκαρα στο συνηθισμένο μου σημείο.

«Λατρεύω αυτό το μέρος», είπα. Μπορούσα να ακούσω τον χτύπο της καρδιάς μου.

Ο Ντάντε δεν είπε τίποτα.

Άγγιξα τα αθλητικά που μου είχε στείλει που κρεμόντουσαν από τον καθρέφτη μου. «Τα λατρεύω αυτά», είπα.

«Λατρεύεις πολλά πράγματα, έτσι δεν είναι;»
«Ακούγεσαι θυμωμένος. Νόμιζα ότι δεν ήσουν πια θυμωμένος.»
«Νομίζω ότι είμαι ακόμα θυμωμένος.»
«Λυπάμαι. Στο είπα ότι λυπάμαι.»
«Δεν μπορώ να το αντέξω αυτό, Άρι», είπε.
«Να αντέξεις τι;»
«Να είμαστε φίλοι. Δεν μπορώ.»
«Γιατί όχι;»
«Πρέπει να σου το εξηγήσω;»
Δεν είπα τίποτα.
Βγήκε από το αγροτικό και βρόντηξε την πόρτα. Τον ακολούθησα. «Περίμενε», είπα. Άγγιξα τον ώμο του.
Με έσπρωξε. «Δεν μου αρέσει να με αγγίζεις.»
Σταθήκαμε εκεί πολύ ώρα. Ήμασταν κι οι δύο σιωπηλοί. Ένωσα μικρός και ασήμαντος και ανεπαρκής. Μισούσα να νιώθω έτσι. Θα σταματούσα να νιώθω έτσι. *Θα σταματούσα.* «Ντάντε;»
«Τι;» Μπορούσα να ακούσω το θυμό στη φωνή του.
«Μην θυμώνεις.»
«Δεν ξέρω τι άλλο να κάνω, Άρι.»
«Θυμάσαι όταν με φίλησες;»
«Ναι.»
«Θυμάσαι που είπα ότι δεν σήμαινε τίποτα για μένα;»
«Γιατί το αναφέρεις αυτό; Θυμάμαι. Θυμάμαι. Να πάρει, Άρι, νόμιζες ότι το ξέχασα;»
«Δεν σε έχω ξαναδεί τόσο θυμωμένο.»
«Δεν θέλω να το συζητήσω, Άρι. Με κάνει να αισθάνομαι άσχημα.»
«Τι είπα όταν με φίλησες;»
«Είπες ότι δεν σήμαινε τίποτα για σένα.»
«Είπα ψέματα.»
Με κοίταξε.
«Μην με κοροϊδεύεις, Άρι.»
«Δεν σε κοροϊδεύω.»
Τον κράτησα από τους ώμους. Τον κοίταξα. Και με κοίταξε. «Είπες ότι δεν φοβάμαι τίποτα. Δεν είναι αλήθεια. *Εσένα.* Αυτό φοβάμαι. Εσένα φοβάμαι, Ντάντε.» Πήρα μια βαθιά ανάσα. «Δοκίμασε ξανά», είπα. «Φίλησε με.»
«Όχι», είπε.
«Φίλησε με.»
«Όχι.»
Και τότε χαμογέλασε. «*Εσύ* φίλησε με.»
Έβαλα το χέρι μου στον σβέρκο του. Τον τράβηξα προς το μέρος μου. Και τον φίλησα. Τον φίλησα. Και ξανά. Και ξανά. Και ξανά. Και συνέχιζε να ανταποδίδει το φιλί μου.
Γελάσαμε, μιλήσαμε, κοιτάξαμε τα αστέρια.
«Μακάρι να έβρεχε», είπε.
«Δεν χρειάζομαι βροχή», είπα. «Χρειάζομαι εσένα.»
Συλλάβισε το όνομά του στην πλάτη μου. Συλλάβισα το όνομά μου στην δική του.
Τόσο καιρό.
Αυτό πήγαινε στραβά σε εμένα. Τόσο καιρό προσπαθούσα να καταλάβω τα μυστικά του σύμπαντος, τα μυστικά του σώματός μου, της καρδιάς μου. Όλες οι

απαντήσεις ήταν τόσο κοντά κι όμως τις είχα διώξει κάθε φορά που με πλησίαζαν χωρίς να το γνωρίζω. Από τη στιγμή που γνώρισα τον Ντάντε, τον είχα ερωτευτεί. Απλώς δεν είχα αφήσει τον εαυτό μου να το γνωρίσει, να το σκεφτεί, να το αισθανθεί. Ο πατέρας μου είχε δίκιο. Και ήταν αλήθεια αυτό που είπε η μητέρα μου. Όλοι παλεύουμε προσωπικούς μας πολέμους.

Όσο ξαπλώναμε μπρούμυτα ο Ντάντε και εγώ στην καρότσα του αγροτικού μου και κοιτούσαμε τα αστέρια στον καλοκαιρινό ουρανό, ένιωσα ελεύθερος. Ποιος θα το φανταζόταν. Ο Αριστοτέλης Μεντόζα, ελεύθερος άνθρωπος. Δεν φοβόμουν πια. Σκέφτηκα την έκφραση στο πρόσωπο της μητέρας μου όταν της είπα ότι ντρεπόμουν. Σκέφτηκα την έκφραση αγάπης και συμπόνιας που είχε όσο με κοιτούσε. «Ντράπηκα; Να αγαπήσω τον Ντάντε;»

Πήρα το χέρι του Ντάντε στο δικό μου και το έσφιξα.

Πώς μπόρεσα να ντραπώ να αγαπήσω τον Ντάντε Κιντάνα;

Πρωτότυπο Κείμενο

Seventeen

“MY DAD SAID YOU WERE UPSET?”

“I wasn’t upset.” The front door was open and Legs was barking at a dog passing by. “Just a minute,” I said. “Legs! Knock it off.”

I took the phone into the kitchen and sat down at the table. “Okay,” I said.

“Look, I wasn’t upset.”

“I think my dad would know.”

“Okay,” I said. “What the shit difference does it make?”

“See. You *are* upset.”

“I just wasn’t in the mood to see your friend Daniel.”

“What’s he ever done to you?”

“Nothing. I just don’t like the guy.”

“Why can’t we all be friends?”

“The bastard left you there to die, Dante.”

“We talked about it. It’s okay.”

“Okay then. Good.”

“You’re acting crazy.”

“Dante, you’re so full of shit sometimes, you know that?”

“Look,” he said. “We’re going to some party tonight. I’d like it if you came.”

“I’ll let you know,” I said. I hung up the phone.

I went down to the basement and lifted some weights for a couple of hours. I lifted and lifted until every part of my body was in pain.

Pain wasn’t so bad.

I took a shower. I lay down on my bed and just lay there. I must have fallen asleep. When I woke, Legs had her head on my stomach. I kept petting her. I heard my mom’s voice in the room. “Are you hungry?”

“Nah,” I said. “Not really.”

“You sure?”

“Yeah. What time is it?”

“Six thirty.”

“Wow. Guess I was tired.”

She smiled at me. “Maybe it was all that exercise?”

“Guess so.”

“Something wrong?”

“No.”

“You sure?”

“Just tired.”

“You’ve been hitting those weights a little hard, don’t you think?”

“No.”

“When you’re upset, you do weights.”

“Is that another one of your theories, Mom?”

“It’s more than a theory, Ari.”

Eighteen

“DANTE CALLED.”

I didn’t say anything.

“Are you going to call him back?”

“Sure.”

"You know you've been moping around the house for the past four or five days. Moping and lifting weights."

Moping. I thought of what Gina always said about me, "Melancholy Boy."

"I haven't been moping. And I haven't just been lifting weights. I've been reading. And I've been thinking about Bernardo."

"Really?"

"Yeah."

"What have you been thinking?"

"I think I want to start writing to him."

"He returned all my letters."

"Really? Maybe he won't return mine."

"Maybe not," she said. "It's worth a try. Why not?"

"Did you stop writing?"

"Yes, I did, Ari. It hurt too much."

"That makes sense," I said.

"Just don't be too disappointed, Ari, okay? Don't expect too much. Your father went to see him once."

"What happened?"

"Your brother refused to see him."

"Does he hate you and Dad?"

"No. I don't think so. I think he's angry at himself. And I think he's ashamed."

"He should get over it." I don't know why, but I punched the wall.

My mother stared at me.

"I'm sorry," I said. "I don't know why I did that."

"Ari?"

"What?"

There was something in her face. That serious, concerned look. She wasn't angry, she wasn't wearing that stern look that she sometimes wore when she was playing mother. "What's wrong, Ari?"

"You say that like you have another theory about me."

"You bet your ass I do," she said. But her voice was so nice and kind and sweet.

She got up from the kitchen table and poured herself a glass of wine. She took out two beers and put one of them in front of me. She put the other at the center of the table. "Your father's reading. I think I'll go get him."

"What's going on, Mom?"

"Family meeting."

"Family meeting? What's that?"

"It's a new thing," she said. "From here on in, we're going to have a lot more of them."

"You're scaring me, Mom."

"Good." She walked out of the kitchen. I stared at the beer in front of me. I touched the cold glass. I didn't know if I was supposed to drink from it or just stare at it. Maybe it was all a trick. My mom and dad walked into the kitchen. They both sat down across from me. My father opened his beer. Then he opened mine. He took a sip.

"Are you ganging up on me?"

"Relax," my father said. He took another drink from his beer. My mother sipped on her wine. "Don't you want to have a beer with your mom and dad?"

"Not really," I said. "It's against the rules."

"New rules," my mother said.

"A beer with your old man isn't going to kill you. It's not as if you haven't had one before. What's the big deal?"

"This is really weird," I said. I took a drink from the beer. "Happy now?"

My father had a really serious look on his face. "Did I ever tell you about any of my skirmishes while I was in Vietnam?"

"Oh, yeah," I said. "I was just thinking about all those war stories you tell me about."

My father reached over and took my hand in his. "I deserved that one." He kept squeezing my hand. Then he let go.

"We were in the north. North of Da Nang."

"Is that where you were, Da Nang?"

"That was my home away from home." He smiled at me crookedly. "We were on a reconnaissance mission. Things were pretty quiet for a few days. It was monsoon season. God, I hated those endless rains. We were just ahead of a convoy. The area had been cleared. We were there to make sure the coast was clear. Then all hell broke loose. There were bullets all over the place. Grenades going off. We were pretty much ambushed. It wasn't the first time. But this time was different.

"There was shooting from all sides. The best thing to do was just fall back. Beckett called for a chopper to get us out. There was this guy. A really good guy. God, he was so young. Nineteen years old. God, he was just a boy." My father shook his head. "His name was Louie. Cajun guy from Lafayette." There were tears running down my father's face. He sipped on his beer. "We weren't supposed to leave a man down. That was the rule. You don't leave a man down. You don't leave a man to die." I could see the look on my mother's face, her absolute refusal to cry. "I remember running toward the chopper, Louie was right behind me, bullets flying everywhere. I thought I was a dead man. And then Louie went down. He yelled my name. I wanted to go back. I don't remember exactly, but the last thing I remember was Beckett pulling me onto the chopper. I didn't even know I'd been shot. We left him there. Louie. We left him." I watched my father lean into his own arms and sob. There was something about the sound of a man in pain that resembled the sound of a wounded animal. My heart was breaking. All this time, I'd wanted my father to tell me something about the war and now I couldn't stand to see the rawness of his pain, how new it was after so many years, how that pain was alive and thriving just beneath the surface.

"I don't know if I believed in the war or not, Ari. I don't think I did. I think about it a lot. But I signed up. And I don't know what I felt about this country. I *do* know that the only country I had were the men that fought side by side. They were my country, Ari. Them. Louie and Beckett and Garcia and Al and Gio—they were my country. I'm not proud of everything I did in that war. I wasn't always a good soldier. I wasn't always a good man. War did something to us. To me. To all of us. But the men we left behind. Those are the ones who are in my dreams."

I drank my beer. My father drank from his. My mother drank from her glass of wine. We were all silent for what seemed a long time.

"I hear him sometimes," my father said. "Louie. I hear him calling my name. I didn't go back."

"You would've been killed too," I whispered.

"Maybe. But I didn't do my job."

"Dad, don't. Please—" I felt my mother reaching across the table, combing my hair with her hands and wiping my tears. "You don't have to talk about this, Dad. You don't."

"Maybe I do. Maybe it's time to stop the dreams." He leaned on my mother. "Don't you think it's time, Lilly?"

My mother didn't say a word.

My father smiled at me. "A few minutes ago your mother walked into the living room and took the book I was reading out of my hands. And she said: 'Talk to him. Talk to him, Jaime.' She put on that fascist voice of hers she has."

My mother laughed softly.

"Ari, it's time you stopped running."

I looked at my dad. "From what?"

"Don't you know?"

"What?"

"If you keep running, it will kill you."

"What, Dad?"

"You and Dante."

"Me and Dante?" I looked at my mother. Then looked at my father.

"Dante's in love with you," he said. "That's obvious enough. He doesn't hide that from himself."

"I can't help what he feels, Dad."

"No. No, you can't."

"And besides, Dad, I think he's gotten way over that. He's into that guy, Daniel."

My father nodded. "Ari, the problem isn't just that Dante's in love with you. The real problem—for you, anyway—is that you're in love with him."

I didn't say anything. I just kept looking at my mother's face. And then my father's face.

I didn't know what to say. "I'm not sure, I mean, I don't think that's true. I mean, I just don't think so. I mean—"

"Ari, I know what I see. You saved his life. Why do you suppose you did that? Why do you suppose that, in an instant, without even thinking, you dove across the street and shoved Dante out of the way of a moving car? You think that just happened? I think you couldn't stand the thought of losing him. You just couldn't. Why would you risk your own life to save Dante if you didn't love him?"

"Because he's my friend."

"And why would you go and beat the holy crap out of a guy who hurt him? Why would you do that? All of your instincts, Ari, all of them, tell me something. You love that boy."

I kept staring down at the table.

"I think you love him more than you can bear."

"Dad? Dad, no. No. I can't. I can't. Why are you saying these things?"

"Because I can't stand watching all that loneliness that lives inside you. Because I love you, Ari." My mother and father watched me cry. I thought maybe I was going to cry forever. But I didn't. When I stopped, I took a big drink from my beer. "Dad, I think I liked it better when you didn't talk."

My mother laughed. I loved her laugh. And then my father was laughing. And then I was laughing.

"What am I going to do? I'm so ashamed."

"Ashamed of what?" my mother said. "Of loving Dante?"

"I'm a guy. He's a guy. It's not the way things are supposed to be. Mom—"

"I know," she said. "Ophelia taught me some things, you know? All those letters. I've learned some things. And your father's right. You can't run. Not from Dante."

"I hate myself."

"Don't, *amor*. *Te adoro*. I've already lost a son. I'm not going to lose another. You're not alone, Ari. I know it feels that way. But you're not."

"How can you love me so much?"

"How could I not love you? You're the most beautiful boy in the world."

"I'm not."

"You are. *You are*."

"What am I going to do?"

My father's voice was soft. "Dante didn't run. I keep picturing him taking all those blows. But he didn't run."

"Okay," I said. For once in my life, I understood my father perfectly.

And *he* understood *me*.

Nineteen

"DANTE?"

"I've been calling you every day for the past five days."

"I have the flu."

"Bad joke. Screw you, Ari."

"Why are you so mad?"

"Why are *you* so mad?"

"I'm not mad anymore."

"So maybe it's my turn to be mad."

"Okay, that's fair. How's Daniel?"

"You're a piece of crap, Ari."

"No. Daniel's a piece of crap."

"He doesn't like you."

"I don't like him either. So, is he like your new best friend?"

"Not even close."

"You guys been kissing?"

"What's it to you?"

"Just asking."

"I don't want to kiss him. He's nothing."

"So what happened?"

"He's a self-involved, conceited, piece of shit. And he's not even smart. And my mother doesn't like him."

"What does Sam think of him?"

"Dad doesn't count. He likes everybody."

That really made me laugh.

"Don't laugh. Why were you mad?"

"We can talk about it," I said.

"Yeah, like you're so good at that."

"Give me a break, Dante."

"Okay."

"Okay. So what are you doing tonight?"

"Our parents are going bowling."

"They are?"

"They talk a lot."

“They do?”
“Don’t you know anything?”
“I guess I’m a little aloof sometimes.”
“A little?”
“I’m trying here, Dante.”
“Say you’re sorry. I don’t like people who don’t know how to say they’re sorry.”
“Okay. I’m sorry.”
“Okay.” I could tell he was smiling. “They want us to go along.”
“Bowling?”

Twenty

DANTE WAS SITTING ON THE FRONT PORCH, WAITING. He bounced down the steps and hopped in the truck. “Bowling sounds really boring.”

“Have you ever gone?”
“Of course I have. I’m not good at it.”
“Do you have to be good at everything?”
“Yes.”
“Get over it. Maybe we’ll have fun.”
“Since when do you want to hang out with your parents?”
“They’re okay,” I said. “They’re good. Something you said.”
“What?”
“You said you’d never run away from home because you were crazy about your parents. I thought it was a really weird thing to say. I mean, not normal. I mean, I thought parents were aliens, I guess.”
“They’re not. They’re just people.”
“Yeah. You know, I think I’ve changed my mind about my mom and dad.”
“You mean you’re crazy about them.”
“Yeah. I guess so.” I started the truck. “I’m a pretty shitty bowler too. Just so you know.”

“I bet we’re better than our mothers.”
“We sure as hell better be.”
We laughed. And laughed. And laughed.
When we got to the bowling alley, Dante looked at me and said, “I told my mom and dad that I never, ever wanted to kiss another guy for the rest of my life.”

“You told them that?”
“Yeah.”
“What did they say?”
“My dad rolled his eyes.”
“What did your mom say?”
“Not much. She said she knew a really good therapist. ‘He’ll help you come to terms,’ she said. And then she said, ‘Unless you want to talk to me instead.’” He looked at me. We busted out laughing.
“Your mom,” I said. “I like her.”
“She’s tough as hell,” he said. “But soft, too.”
“Yeah,” I said. “I noticed that.”
“Our parents are really weird,” he said.
“Because they love us? That’s not so weird.”
“It’s how they love us that’s weird.”
“Beautiful,” I said.

Dante looked at me. "You're different."

"How?"

"I don't know. You're acting different."

"Weird?"

"Yeah, weird. But in a good way."

"Good," I said, "I've always wanted to be weird in a good way."

I think our parents were really surprised to see that we'd actually showed up. Our fathers were drinking beer. Our mothers were drinking 7UP. Their scores were lousy. Sam smiled at us. "I didn't think you guys would actually show up."

"We were bored," I said.

"I liked you better when you weren't such a smart aleck."

"Sorry," I said.

It was fun. We had fun. It turned out I was the best bowler. I bowled over 120. And my third game I bowled 135. Terrible, really, when you think about it. But the rest of the crew really sucked. Especially my mom and Mrs. Quintana. They talked a lot. And laughed a lot. Dante and I kept looking at each other and laughing.

Twenty-One

WHEN DANTE AND I LEFT THE BOWLING ALLEY, I DROVE the truck toward the desert.

"Where are we going?"

"My favorite hangout."

Dante was quiet. "It's late."

"You tired?"

"Sort of."

"It's just ten o'clock. Get up early, do you?"

"Wiseass."

"Unless you want to just go home."

"No."

"Okay."

Dante didn't put in any music. He thumbed through my box full of cassette tapes, but couldn't settle on anything. I didn't mind the quiet.

We just drove into the desert. Me and Dante. Not saying anything.

I parked in my usual spot.

"I love it here," I said. I could hear the beating of my own heart.

Dante didn't say anything.

I touched the tennis shoes he'd sent me that were hanging from my rearview mirror. "I love these things," I said.

"You love a lot of things, don't you?"

"You sound mad. I thought you weren't mad anymore."

"I think *I am* mad."

"I'm sorry. I said I was sorry."

"I can't do this, Ari," he said.

"Can't do what?"

"This whole friend thing. I can't do it."

"Why not?"

"I have to explain it to you?"

I didn't say anything.

He got out of the truck and slammed the door. I followed after him. "Hey," I said. I touched his shoulder.

He pushed me away. "I don't like it when you touch me."

We stood there for a long time. Neither one of us said anything. I felt small and insignificant and inadequate. I hated feeling that way. I was going to stop feeling that way. *I was going to stop.* "Dante?"

"What?" I could hear the anger in his voice.

"Don't be mad."

"I don't know what to do, Ari."

"Remember that time you kissed me?"

"Yeah."

"Remember I said it didn't work for me?"

"Why are you bringing this up? I remember. I remember. Dammit to hell, Ari, did you think I'd forgotten?"

"I've never seen you this mad."

"I don't want to talk about that, Ari. It just makes me feel bad."

"What did I say when you kissed me?"

"You said it didn't work for you."

"I lied."

He looked at me.

"Don't play with me, Ari."

"I'm not."

I took him by the shoulders. I looked at him. And he looked at me. "You said I wasn't scared of anything. That's not true. *You*. That's what I'm afraid of. I'm afraid of you, Dante." I took a deep breath. "Try it again," I said. "Kiss me."

"No," he said.

"Kiss me."

"No."

And then he smiled. "*You kiss me.*"

I placed my hand on the back of his neck. I pulled him toward me. And kissed him. I kissed him. And I kissed him. And I kissed him. And I kissed him. And he kept kissing me back.

We laughed and we talked and looked up at the stars.

"I wished it was raining," he said.

"I don't need the rain," I said. "I need you."

He traced his name on my back. I traced my name on his.

All this time.

This was what was wrong with me. All this time I had been trying to figure out the secrets of the universe, the secrets of my own body, of my own heart. All of the answers had always been so close and yet I had always fought them without even knowing it. From the minute I'd met Dante, I had fallen in love with him. I just didn't let myself know it, think it, feel it. My father was right. And it was true what my mother said. We all fight our own private wars.

As Dante and I lay on our backs in the bed of my pickup and gazed out at the summer stars, I was free. Imagine that. Aristotle Mendoza, a free man. I wasn't afraid anymore. I thought of that look on my mother's face when I'd told her I was ashamed. I thought of that look of love and compassion that she wore as she looked at me. "Ashamed? Of loving Dante?"

I took Dante's hand and held it.

How could I have ever been ashamed of loving Dante Quintana?

Σχόλια

Περί των Μεταφραστικών Προβλημάτων

Στην παρούσα εργασία, ο μεταφραστής είναι και ο πάροχος των μεταφραστικών οδηγιών από τη στιγμή που το θέμα πτυχιακής εργασίας είναι επιλογή του φοιτητή. Επομένως, σε αυτήν την περίπτωση, πρόκειται για μετάφραση λογοτεχνικού έργου που απευθύνεται σε Έλληνες ή ελληνόφωνους νέους και ενήλικες. Ο σκοπός της μετάφρασης αυτής, που θα συζητηθεί λεπτομερώς παρακάτω, είναι η ευαισθητοποίηση της ελληνικής κοινωνίας, και συγκεκριμένα των Ελλήνων γονέων, στην αποδοχή σεξουαλικότητας διαφορετικές του ετεροφυλόφιλου. Η πρόθεση του μεταφραστή είναι η παραγωγή βουλευτικού κειμένου μέσω της μεταφοράς ενός κειμένου προσωπικής αφηγηματικής κατάστασης στον ελληνικό λογοτεχνικό χώρο.

Σε αυτό το πρώτο μέρος, ήθελα να σχολιάσω τα μεταφραστικά προβλήματα που αντιμετώπισα καθώς μετέφραζα το κείμενο. Σύμφωνα με την Christiane Nord (2014), τα μεταφραστικά προβλήματα χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες. Τα γλωσσικά αφορούν τη γλώσσα του κειμένου, τη γραμματική, τη σύνταξη, τη μορφολογία, και τις διαφορές και δυσκολίες που προκύπτουν από τη γλώσσα αυτή καθ' εαυτή. Τα πολιτισμικά αφορούν τις διαφορές των πολιτισμών και πώς αυτές μπορούν να έχουν μια επίπτωση στην κατανόηση του κειμένου από τον αναγνώστη της γλώσσας-στόχος. Τα πραγματολογικά αφορούν τους εξωτερικούς παράγοντες του κειμένου και πώς αυτοί επηρεάζουν τη μεταφραστική διαδικασία. Τέλος, τα ιδιάζοντα προβλήματα είναι αυτά που προκύπτουν σε κάθε διαφορετικό κείμενο και είναι μοναδικά σε αυτό. Θέλω να σημειώσω ότι κάθε μεταφραστικό πρόβλημα μπορεί να ανήκει σε περισσότερες από μία κατηγορίες και ότι τα μεταφραστικά προβλήματα είναι αντικειμενικά και όχι υποκειμενικά, καθώς «τα μεταφραστικά προβλήματα παραμένουν πάντα προβλήματα, ακόμη και όταν ένας μεταφραστής έχει μάθει πώς να τα επιλύσει γρήγορα και αποτελεσματικά» (Nord, 2014: 145).

α) Γλωσσικά

Τα περισσότερα προβλήματα που πίστευα πως θα βρεθούν σε αυτό το κείμενο ήταν πολιτισμικά, καθώς πρόκειται για λογοτεχνικό κείμενο που μεταφέρεται σε διαφορετικό πολιτισμό. Ωστόσο, αποδείχτηκε ότι τα περισσότερα προβλήματα που εμφανίστηκαν ήταν γλωσσικά. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί με τον ακριβώς ίδιο λόγο. Πρόκειται για μετάφραση με συνδυασμό γλωσσών που έχουν πολύ διαφορετικές λογοτεχνικές παραδόσεις. Στην Ελλάδα, όχι μόνο υπάρχει μεγάλη δημοφιλία στην κλασική λογοτεχνία, αλλά και ο πιο σύγχρονος λογοτεχνικός λόγος είναι αρκετά επίσημος. Το βιβλίο όμως αυτό παρουσιάζει ένα απλό ύφος, καθώς ο συγγραφέας προσπαθεί να εκφέρει μια φυσικότητα, «να ηχεί δηλαδή ο διάλογος σαν πραγματικός» (Μαρκαντωνάτος, 2008: 126). Έτσι, χρησιμοποιεί «σύντομες ή μισοτελειωμένες φράσεις, παύσεις κ.λπ» (Μαρκαντωνάτος, 2008: 126) που σπανίζουν στον ελληνικό χώρο. Ως αποτέλεσμα, ο μεταφραστής πρέπει να μεταφέρει στην πολύπλοκη ελληνική γλώσσα και σύνταξη, την απλότητα της αγγλικής.

Το πρώτο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε με το κείμενο είναι η σύνταξη. Καθώς το κείμενο γράφεται σε απλό ύφος, η σύνταξη είναι καθημερινή και δεν βγάζει πάντα νόημα στα ελληνικά ενώ ακόμα και στη γλώσσα πηγή φαίνεται ιδιαίτερη. Τέτοιες συντάξεις μπορούν να βρεθούν, πρώτον, στην επανειλημμένη χρήση του συνδέσμου «and». Ακόμη και στα αγγλικά, ο σύνδεσμος αυτός δεν χρησιμοποιείται πάνω από μία-δύο φορές σε μια πρόταση οπότε οι συντάξεις όπως «Louie and Beckett and Garcia and Al and Gio» ή «so nice and kind and sweet» ξενίζουν ακόμα πιο πολύ στα ελληνικά από τη στιγμή που δεν χρησιμοποιείται ούτε στον καθημερινό λόγο. Ακόμα πιο προβληματική για τον αναγνώστη φανερώνεται η χρήση του επανειλημμένου «and» μεταξύ ρημάτων. Τέτοιες περιπτώσεις αποτελούν οι εξής φράσεις: «we laughed and laughed and laughed» και «I lifted and lifted». Ενώ στα αγγλικά, αυτή η επανάληψη έχει το νόημα της διάρκειας, στα ελληνικά είναι απλώς αλλόκοτη και δεν αρμόζει στο νόημα που θέλει να εκφέρει ο συγγραφέας. Η κάθε περίπτωση αντιμετωπίστηκε διαφορετικά. Σε κάποιες τέτοιες συντάξεις, αποφάσισα να κρατήσω την επανάληψη του συνδέσμου, αντικαθιστώντας το επαναλαμβανόμενο ρήμα με τη λέξη «ξανά». Για παράδειγμα, στο τέλος εμφανίζεται η επανάληψη «And kissed him. I kissed him. And I kissed him. And I kissed him. And I kissed him.», που μεταφράστηκε ως εξής: «Και τον φίλησα. Τον φίλησα. Και ξανά. Και ξανά. Και ξανά.» Σε άλλες περιπτώσεις, δεν χρησιμοποίησα καθόλου σύνδεσμο, χωρίζοντας τις μονάδες με ένα απλό κόμμα: «Ο Λούι, ο Μπέκετ, ο Γκαρσία, ο Αλ, ο Τζίο».

Οι συντάξεις αυτές όμως δεν ήταν το μόνο συντακτικό πρόβλημα που αντιμετώπισα. Υπήρχαν αρκετές φορές που ο συγγραφέας χρησιμοποίησε τη δομή της πρότασης για να δώσει έμφαση και να προκαλέσει ένα συναίσθημα στον αναγνώστη. Τέτοιες δομές έχουν περισσότερη επιρροή σε ποιητικά ή θεατρικά κείμενα αλλά «ο επιτονισμός της φράσης [...] παίζει σημαντικό ρόλο στη λειτουργία του κειμένου ακόμη και στον γραπτό λόγο» (Nord, 2014: 220). Αυτές οι συντάξεις ήταν για μένα η πιο μεγάλη δυσκολία και αυτή που πήρε περισσότερο χρόνο να επιλύσω. Τέτοιες είναι οι εξής περιπτώσεις: «war did something to us, to me, to all of us» και «all of your instincts, Ari, all of them». Αυτές οι συντάξεις έχουν εκ νέου τον χαρακτήρα του προφορικού λόγου, και πιστεύω σε αυτό οφείλεται η δυσκολία για τον μεταφραστή. Αυτός ο παραλληλισμός που δημιουργείται, μεταφέρει όχι μόνο ένα νόημα στον αναγνώστη αλλά και ένα συναίσθημα, το οποίο πιστεύω είναι η πιο μεγάλη πρόκληση του μεταφραστή στα λογοτεχνικά κείμενα. Πρέπει, λοιπόν να βρεθεί μια λύση για να μεταφερθεί το συναίσθημα πάνω απ' όλα. Κατά κύριο λόγο, κράτησα τη δομή του πρωτοτύπου ή βασίστηκα σε σημεία στίξης για να προκαλέσω στον αναγνώστη του κειμένου στόχου το ίδιο συναίσθημα: «Ο πόλεμος μας έκανε κάτι. Σε μένα. Σε όλους μας.» Με αυτόν τον τρόπο, στρέφεται η «προσοχή των συμμετεχόντων όχι σε αυτό που λέγεται, αλλά στον τρόπο με τον οποίο λέγεται» (Γούτσος, 2012: 64) μέσω του ρυθμού, του μέτρου, της επανάληψης και άλλων μηχανισμών.

Τέλος, βρίσκουμε κι άλλες συντάξεις που έχουν να κάνουν με τη διαφορά της αγγλικής και της ελληνικής συντακτικής στις ακόλουθες εκφράσεις: «from here on in», «we're going to have a lot more of them», «this whole friend thing». Η μεγαλύτερη πρόκληση εδώ είναι να μεταφερθεί το νόημα στο ίδιο μικρό μήκος προτάσεων για να διατηρηθεί, όσο γίνεται, η ιδιόλεκτος του συγγραφέα, «ένα[ς] μοναδικό[ς] συνδυασμό[ς] γλωσσικών χαρακτηριστικών που συνθέτουν το προσωπικό [...] ύφος»

(Γούτσος, 2012: 355) κάθε ποιητή ή πεζογράφου. Οι προαναφερθείσες συντάξεις, κατά κύριο λόγο άλλαξαν εντελώς: «θα έχουμε πολλά τέτοια.», «Να είμαστε φίλοι.»

Ένα άλλο μεγάλο μορφοσυντακτικό πρόβλημα είναι η απώλεια των προσωπικών αντωνυμιών στα ελληνικά. Το κείμενο παρουσιάζει πολλές περιστάσεις που χρησιμοποιούνται οι προσωπικές αντωνυμίες ως έμφαση μαζί με πλάγια γραφή. Εδώ το πρόβλημα έχει δύο πτυχές. Πρώτα ο μεταφραστής πρέπει να επιλέξει αν θα κρατήσει τις αντωνυμίες και μετά αν θα κρατήσει την πλάγια γραφή. Στα ελληνικά, οι αντωνυμίες είναι προαιρετικές και χρησιμοποιούνται μόνο όταν θέλουμε να δώσουμε έμφαση στο υποκείμενο της πράξης. Αλλά από τη στιγμή που η έμφαση εκφέρεται ήδη από την παρουσία αντωνυμίας, δεν χρειάζεται να κρατήσουμε την πλάγια στοίχιση. Άλλωστε, «ce qui import[e] au lecteur, c'[est] de lui en offrir non pas le même nombre, mais pour ainsi dire le même poids» (Mounin, 2016: 55).¹ Παραδείγματος χάριν, όταν ο πατέρας μιλάει επιτέλους στον γιο του για τις εμπειρίες του στον πόλεμο, το κεφάλαιο τελειώνει με την πρόταση «and he understood me». Στα ελληνικά, αν το αποδώσουμε ως έχει: «και αυτός κατάλαβε εμένα», έχει μεν κάποια βάση και δεν είναι δυσνόητο, αλλά το μάτι του αναγνώστη θα εστιάσει σε αυτό το σημείο και θα χαθεί η ροή του λόγου του κειμένου, απομακρύνοντας τον αναγνώστη από την αφήγηση. Άλλα τέτοια σημεία είναι τα εξής: «why are you so mad», «I am mad» και «you kiss me». Όλα τα παραπάνω παραδείγματα λοιπόν αποδόθηκαν με λίγες παραλλαγές ως εξής: «Κι εκείνος κατάλαβε εμένα.», «Γιατί είσαι εσύ τόσο θυμωμένος;», «Τότε ίσως είναι σειρά μου να είμαι θυμωμένος.» και «Εσύ φίλησε με.» αντίστοιχα.

Τέλος, υπάρχει ένας παραλληλισμός στο κείμενο. Αυτό δεν παρουσιάζει μεγάλη δυσκολία αλλά είναι κάτι που πρέπει να έχει ο μεταφραστής στον νου του έτσι ώστε να αποδώσει σωστά την επιρροή του κειμένου στον αναγνώστη. Όταν οι γονείς του πρωταγωνιστή του μιλάνε, στο πρώτο κεφάλαιο του αποσπάσματος, ο Άρι τους λέει «I am so ashamed» στο οποίο του απαντάει η μητέρα του «Ashamed of what? Of loving Dante?». Στο τέλος του βιβλίου ο Άρι, σε έναν εσωτερικό μονόλογο, θυμάται τον διάλογο λέγοντας «How could I have ever been ashamed of loving Dante?». Επίσης στη φράση αυτή πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή καθώς πρόκειται για την τελευταία φράση του βιβλίου και πρέπει να εκφέρει μια ιδιαίτερη επιρροή στον αναγνώστη. Από τη στιγμή που πρέπει να φανεί αυτός ο παραλληλισμός, οι δυο φράσεις αποδόθηκαν με τον ίδιο τρόπο ως: «Πώς μπόρεσα να ντραπώ να αγαπήσω τον Ντάντε Κιντάνα;».

β) Πραγματολογικά

Το μόνο, αν και πολύ σημαντικό, πραγματολογικό πρόβλημα που παρουσιάζει το κείμενο αυτό είναι οι ιδιοματισμοί. Όπως έχω αναφέρει, το βιβλίο είναι γραμμένο σε απλό ύφος και εξ ορισμού αυτό συμπεριλαμβάνει πολλούς ιδιοματισμούς καθώς και βρισιές. Σύμφωνα με τον Βλαχόπουλο (2010: 71-72), υπάρχουν τρεις τρόποι να μεταφράσουμε τους ιδιοματισμούς. Ο πρώτος είναι γραμμικά, δηλαδή να ακολουθήσουμε τη δομή της πρότασης στη γλώσσα πηγή. Μια τέτοια περίπτωση

1 Αυτό που έχει σημασία για τον αναγνώστη, είναι να του προσφερθεί όχι η ίδια ποσότητα αλλά, ας το πούμε έτσι, το ίδιο βάρος. (Η μετάφραση είναι δική μου.)

συνέβη με την αγγλική έκφραση «gotten way over that», η οποία μεταφράστηκε ως έχει δηλαδή: «το έχει ξεπεράσει πλέον εντελώς». Αν και πίστευα ότι η γραμμική μετάφραση πρέπει να είναι τελευταία επιλογή, στη συγκεκριμένη περίπτωση ταιριάζει γάντι. Ο δεύτερος τρόπος που αναφέρει ο Βλαχόπουλος είναι η «η λειτουργική μονολεκτική ή περιφραστική απόδοση», δηλαδή η εύρεση ενός αντίστοιχου λεξιήματος στη γλώσσα-στόχο που να έχει την έννοια του ιδιωματισμού της γλώσσας πηγής. Αυτόν χρησιμοποίησα στις παρακάτω εκφράσεις, καθώς οι δύο άλλοι τρόποι μεταφοράς δεν θα είχαν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Έτσι, οι εκφράσεις «smart aleck», «ganging up on me» και «piece of crap» γίνονται «εξυπνάκιας», «επιτίθεστε» και «σκουπίδι» αντίστοιχα. Ο τρίτος και τελευταίος τρόπος είναι «η απόδοση του αγγλικού ιδιωτισμού με έναν αντίστοιχο ιδιωτισμό της γλώσσας-στόχου». Εδώ προκύπτουν τα ακόλουθα: «knock it off», «moping around», «give me a break» και «screw you» που γίνονται «Κόφτο.», «τριγυρνάς μουτρωμένος», «Δώσε μου μια ευκαιρία» και «Άντε γαμήσου» αντίστοιχα.

γ) Ιδιάζοντα

Το τελευταίο πρόβλημα που θα ήθελα να αναφέρω είναι μοναδικό στο κείμενο αυτό. Τα ονόματα των δύο πρωταγωνιστών είναι ονόματα μεγάλων συγγραφέων, Αριστοτέλης και Δάντης. Η μετάφραση των δύο ονομάτων αυτών χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, καθώς εμφανίζονται και τα δύο στον τίτλο του μυθιστορήματος, που συχνά είναι αυτό που θα τραβήξει έναν αναγνώστη, με στόχο να επικεντρωθεί «το ενδιαφέρον μας στον βασικό χαρακτήρα του έργου» (Μαρκαντωνάτος, 2008: 343). Το δεύτερο είναι ιταλικό όνομα που έχει μεταφραστεί στα ελληνικά και πλέον ο συγγραφέας αναφέρεται έτσι στην ελληνική γλώσσα. Όμως εδώ δεν πρόκειται για τον συγκεκριμένο συγγραφέα, έτσι θεώρησα λάθος να μεταφραστεί το όνομα και αποφάσισα να κάνω μια απλή μεταγραφή, μετατρέποντας το σε «Ντάντε». Πιστεύω ότι είναι σημαντικό να κρατήσουμε τη μεταγραφή όσων περισσότερων ονομάτων γίνεται γιατί «το μεταφρασμένο κείμενο θα πρέπει να είναι το σημείο συνάντησης διάφορων πολιτισμών» (Γραμμενίδης, 2009: 122) και να μην εξελληνίζεται όλο το κείμενο-πηγή. Το δεύτερο, ωστόσο, είναι ελληνικό όνομα και μου παρουσίασε μεγαλύτερο προβληματισμό. Εκτός αυτού, οικεία πρόσωπα του χαρακτήρα τον φωνάζουν με το χαϊδευτικό «Αρί». Τέλος, αν μεταγραφεί στα ελληνικά το όνομα «Aristotle» θα γίνει «Αριστοτλ» το οποίο απλώς θα δυσκολέψει τον αναγνώστη. Έτσι, αποφάσισα να χρησιμοποιήσω το ελληνικό όνομα για τις περιπτώσεις που εμφανίζεται και να μεταγράψω το χαϊδευτικό.

Τέλος, το μεγαλύτερο πρόβλημα με τα ονόματα του κειμένου είναι το όνομα του σκύλου του Άρι που στα αγγλικά ονομάζεται «Legs». Ο πρωταγωνιστής επιλέγει αυτό το όνομα γιατί υιοθετεί τη σκυλίτσα την ημέρα που βγάζει τους γύψους από τα πόδια του μετά από ένα ατύχημα. Ο μεταφραστής, σε αυτήν την περίπτωση, πρέπει να κρατήσει αυτήν την ιστορία στον νου του για να βρει το όνομα της σκυλίτσας. Αν και με προβλημάτισε αρκετά, δεν μπόρεσα να βρω καλύτερο τρόπο να μεταφράσω το όνομα από την κυριολεκτική σημασία του. Έτσι η Legs ονομάστηκε στα ελληνικά Πόδια. Ο Βλαχόπουλος (2010: 55) αναφέρει ότι η Stolze ισχυρίζεται ότι «εφόσον ο μεταφραστής φτάσει στα όρια της διαίσθησης του, τότε καταφεύγει σε συνειδητές και τυποποιημένες τεχνικές», κάτι που πιστεύω ταιριάζει απόλυτα εδώ πέρα.

Περί της Αξιολόγησης της Μετάφρασης

Η αξιολόγηση μιας μετάφρασης πρέπει να βασίζεται πάντα στον στόχο που προσπαθεί να επιτύχει ο μεταφραστής με το συγκεκριμένο μετάφρασμα, έτσι «οτιδήποτε παρακωλύει την επίτευξη του στόχου αυτού αποτελεί μεταφραστικό λάθος» (Nord, 2014: 166). Η αξιολόγηση λοιπόν μιας μετάφρασης πρέπει να βασίζεται στην επιτυχία ή αποτυχία του μεταφραστή να λύσει τα μεταφραστικά προβλήματα. Ο στόχος του μεταφράσματος αυτού ήταν η ισοδυναμία στο αποτέλεσμα του κειμένου πάνω στον αναγνώστη. Η Nord (2014) αναφέρει τρεις προϋποθέσεις για την ισοδυναμία ενός κειμένου-στόχου με το κείμενο-πηγή: τη σωστή ερμηνεία της πρόθεσης του πομπού, τη σωστή απόδοση της ερμηνείας αυτής για τη σωστή ερμηνεία των δεκτών-στόχοι και οι παραλήπτες του κειμένου πηγής και του κειμένου στόχου να έχουν το ίδιο γνωστικό υπόβαθρο ή να έχει προσαρμοστεί το κείμενο-στόχος αναλόγως. Επίσης, σύμφωνα με τον Μαρκαντωνάτο (2008: 233), «ένα λογοτέχνημα δεν πρέπει να κρίνεται υποκειμενικά και μονοδιάστατα, αλλά μέσα από έναν συσχετισμό κριτηρίων και αξιών», και το μετάφρασμα ενός λογοτεχνήματος παραμένει λογοτέχνημα.

Το πρώτο πρόχειρο της μετάφρασης αυτής δεν θα έλεγα ότι αποτέλεσε καλή μεταφραστική προσπάθεια. Χρησιμοποίησα, όπως προανέφερα, ένα μεταφραστικό εργαλείο έτσι ώστε να περάσω τη διαδικασία της μεταφοράς από μία γλώσσα στην άλλη αρκετά γρήγορα και να μπορέσω να συγκεντρωθώ περισσότερο στο ελληνικό κείμενο. Μιλάμε εδώ για εκθρόνιση του πρωτοτύπου, καθώς «το κείμενο-πηγή δεν αποτελεί πλέον το πρώτο και κύριο κριτήριο για τις αποφάσεις του μεταφραστή, είναι απλώς μία από τις διάφορες πηγές πληροφοριών που χρησιμοποιεί ο μεταφραστής» (Nord, 2014: 67). Πιστεύω πως είναι λάθος να μη χρησιμοποιούνται μεταφραστικά εργαλεία σε λογοτεχνική μετάφραση, καθώς «Μετάφραση χωρίς εργαλεία απλώς δεν υφίσταται.» (Cronin, 2007: 75). Έτσι, η πρώτη μετάφραση ήταν ένα κείμενο που στέκει μεν στα ελληνικά αλλά ξενίζει πολύ στον Έλληνα αναγνώστη καθώς σε πολλές προτάσεις η σύνταξη και οι ιδιωματισμοί φέρουν αγγλική μορφή.

Η τελική μορφή του μεταφράσματος βρίσκεται σε ικανοποιητικό βαθμό, αν και πάντα θα βρίσκω πιθανές παραλλαγές. Πιστεύω ότι στα μάτια του μεταφραστή, καμία μετάφρασή του δεν είναι τέλεια, πάντα θα υπάρχουν διαφορετικές εκδοχές. Το μόνο που πιστεύω μπορεί να πάει ένα βήμα παραπέρα είναι η μετάφραση του ονόματος «Πόδια» με λίγο περισσότερη σκέψη και περισσότερο χρόνο, θα μπορούσε να βρεθεί μια πιο δημιουργική μετάφραση. Ωστόσο, σε γενικές γραμμές, βρέθηκαν ικανοποιητικές λύσεις για τα προβλήματα που συζητήθηκαν παραπάνω.

Αντί Επιλόγου: Περί της σημασίας μεταφράσεων αυτών των λογοτεχνικών έργων

Όπως ανέφερα στην εισαγωγή, το κείμενο αυτό επιλέχτηκε για τη σημασία των μεταφράσεων τέτοιων κειμένων για το ελληνικό κοινό, καθώς ζούμε σε μια χώρα που η σεξουαλικότητα του καθενός, ειδικά αν τυχαίνει να μην είναι ετεροφυλοφιλική, είναι ένα θέμα συζήτησης στο οποίο ακόμα εκφέρονται πολλές προβληματικές θέσεις. Η λογοτεχνία όπως κάθε μορφή τέχνης αποτελεί ένα μέσο για τον άνθρωπο να μαθαίνει, να ευαισθητοποιείται και να εξελίσσεται. Είναι ένα μέσο ανταλλαγής ιδεών με τρόπο διαφορετικό από μια απλή συζήτηση. Για τον λόγο αυτόν πιστεύω πως είναι σημαντική τέτοια ανάδειξη λογοτεχνίας στον ελληνικό χώρο. Πρέπει να υπάρχει ίσος αριθμός βιβλίων που αντιπροσωπεύουν όλα τα είδη ταυτοτήτων, είτε αυτή είναι σεξουαλική, εθνική, εθνοτική, σώματος, οικογενειακής κατάστασης, κ.τ.λ. Η λογοτεχνία είναι μια λειτουργία της γλώσσας με την οποία, σύμφωνα με τον Χαλιντέι, «αναπαριστούμε την πραγματικότητα, συνδεόμαστε με τους συνανθρώπους μας και δημιουργούμε οργανωμένο λόγο» (Γούτσος, 2012: 65). Μπορούμε να μιλήσουμε εδώ για «γλωσσικό προκαθορισμό [...], την αντίληψη δηλαδή ότι η γλώσσα όχι απλώς κατηγοριοποιεί την πραγματικότητα, αλλά καθορίζει τον τρόπο που σκεφτόμαστε γι' αυτήν» (Γούτσος, 2012: 221). Η συγγραφέας Σοφία Νικολαΐδου περιγράφει το συναίσθημα αυτό στη σχέση συγγραφέα-αναγνώστη στη δήλωσή της: «Αν καταφέρνει να μου δώσει μια και να μου μετακινήσει τον εγκέφαλο ή να μου αλλάξει έστω και λίγο, την όραση του κόσμου (εκεί προσκυνώ και παραδίνομαι).» (Τσιλιμένη και Παπαρούση, 2010: 105)

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το αποτέλεσμα μιας λογοτεχνικής μετάφρασης είναι ένα λογοτέχνημα και ως εκ τούτου πρέπει να το κρίνουμε ως τέτοιο. Τα τελευταία χρόνια έχει έρθει στο προσκήνιο της λογοτεχνίας, εκτός από τον συγγραφέα, ο αναγνώστης. Κάποιοι από τους παράγοντες που χρησιμοποιεί κανείς κατά την αναγνωστική πράξη είναι «οι γνώσεις και οι εμπειρίες» και «η ευαισθησία και ο ψυχικός κόσμος» του (Μαρκαντωνάτος, 2008: 51). Πρέπει να επισημάνουμε, λοιπόν, τη σημασία αυτού του είδους κειμένων για τους νέους και ενήλικες αναγνώστες. Για τους πρώτους, ένα τέτοιο κείμενο μπορεί να βοηθήσει στην αποδοχή της σεξουαλικής τους ταυτότητας. Αν κάποιος έχει επαφή με μόνο μία ταυτότητα, πώς μπορεί να διαμορφώσει τη δική του; Η σημασία των κειμένων αυτών είναι όμως ίση, μπορεί και περισσότερη στους ενήλικες. Το βιβλίο απεικονίζει μια σχέση γονέων – παιδιών ειλικρίνειας και εμπιστευτικότητας. Πιστεύω ότι στη χώρα μας, είμαστε καθηλωμένοι στην ιδέα της συμβατής οικογένειας χωρίς όμως να σκεφτόμαστε αν η σχέση της οικογένειας μας είναι υγιής. Το συγκεκριμένο απόσπασμα δείχνει τη σημασία να μιλάει ο γονιός στο παιδί για τα προβλήματά του και όχι μόνο το αντίθετο. Κάθε γονιός είναι άνθρωπος και ξεχνάμε συνήθως ότι οι σχέσεις σεβασμού και ειλικρίνειας πρέπει να είναι αμοιβαίες. Ένας γονιός δεν μπορεί να περιμένει ειλικρίνεια από το παιδί του όταν ο ίδιος αμελεί να είναι ειλικρινής μαζί του. Πιστεύω το πιο σημαντικό εδώ είναι να θυμάται κανείς ότι τα παιδιά μιμούνται, δεν υπακούνε, και για να πιστεύουν ότι μπορούν να μιλήσουν στον γονιό τους για τα προβλήματά τους, πρέπει και ο ίδιος ο γονιός να τους μιλάει για τα δικά του. Πρέπει να θυμόμαστε ότι η σχέση παιδιού – γονιού δεν είναι διαφορετική από οποιαδήποτε άλλη διαπροσωπική σχέση μόνο και μόνο επειδή οι συγκεκριμένοι δύο άνθρωποι μοιράζονται το ίδιο αίμα.

Είναι σημαντικό να θυμάται κανείς ότι η μετάφραση μπορεί να έχει και λειτουργία επιρροής σε έναν πολιτισμό. Η Bassnett λέει: «Είναι προτιμότερο να βλέπει κανείς τη μετάφραση, συχνά ενδεχομένως με κάποια απροθυμία, σαν ένα ανοιχτό κανάλι μέσα από το οποίο οι ξένες επιδράσεις μπορεί να διεισδύσουν στον εθνικό πολιτισμό, να τον αμφισβητήσουν και ακόμη και να συμβάλλουν στην ανατροπή του» (Γραμμενίδης, 2009: 55, 58). Ο Γραμμενίδης προσθέτει: «Η μετάφραση έχει την εξαιρετικά σημαντική αποστολή να τροφοδοτεί με νέες ιδέες μια κοινωνία. Για πολλούς αποτελεί το μοναδικό παράθυρο στον κόσμο της γνώσης και της προόδου». Για όλους τους παραπάνω λόγους, πρέπει η λογοτεχνία και η μετάφραση να αντικατοπτρίζουν τη διαφορετικότητα του κόσμου αυτού. Εξάλλου, χωρίς διαφορετικά γλωσσικά, πολιτισμικά, οικονομικά, κοινωνικά και ταυτοποιητικά υπόβαθρα, δεν θα υπήρχε όχι μόνο η μετάφραση όπως τη γνωρίζουμε σήμερα, αλλά ούτε και η ζωή (Parianou, 2009: 160)².

2«Besides, without different linguistic, cultural, economic, social and identity backgrounds, not only would translation not exist as we know it, but neither would life.» (Η μετάφραση είναι δική μου.)

Βιβλιογραφία

Πηγή πρωτοτύπου

Sáenz, B. A. (2012). *Aristotle and Dante Discover the Secrets of the Universe*. New York: Simon & Schuster.

Για τον σχολιασμό

Ελληνόγλωσση

Βλαχόπουλος, Σ. (2010). *Μετάφραση και δημιουργικότητα: Ένα οδοιπορικό μεταξύ γνωστικής και εφαρμοσμένης μεταφρασεολογίας*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Γούτσος, Δ. (2012). *Γλώσσα: Κείμενο, Ποικιλία, Σύστημα*. Αθήνα: Κριτική ΑΕ.

Γραμμενίδης, Σ. Π. (2009). *Μεταφράζοντας τον Κόσμο του Άλλου: Θεωρητικοί προβληματισμοί, Λειτουργικές προοπτικές*. Αθήνα: Διάυλος.

Μαρκαντωνάτος, Γ. Α. (2008). *Βασικό Λεξικό Λογοτεχνικών και Φιλολογικών Όρων* (3^η έκδοση). Αθήνα: Gutenberg.

Τσιλιμένη, Τ. & Παπαρούση, Μ. (2010). *Η Τέχνη της Μυθοπλασίας και της Δημιουργικής Γραφής: Συγγραφείς και Θεωρητικοί μιλούν για την τέχνη του μυθιστορήματος*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Cronin, M. (2007). *Μετάφραση & Παγκοσμιοποίηση*. Αθήνα: Διάυλος.

Nord, C. (2014). *Η Μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα: Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Διάυλος.

Ξενόγλωσση

Mounin, G. (2016). *Les Belles Infideles* (3^e ed.). Villeneuve d'Ascq: Presses Universitaires du Septentrion.

Parianou, A. (2009). *Translating from Major into Minor Languages*. Athens: Diavlos.